

Med-Service Oy

Yksikön lääkehoitosuunnitelma 2025

Yksikön nimetty lääkehoidosta vastaava lääkäri	kts. 3.3.1
Lääkehoidon toteuttamisen kokonaisuudesta vastaava yksikön esihenkilö	Sofia Granlund, sairaanhoitaja, yksikön vastuuhenkilö puh. 040 178 8944

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Yksikön lääkehoitosuunnitelman laadinta, hyväksyminen, säilyttäminen ja lukukuittaaminen	4
2.1. Lääkehoitosuunnitelman laatijat, hyväksyjät ja versiohistoria	4
2.2. Lääkehoitosuunnitelman säilyttäminen ja arkistointi	4
2.3. Lääkehoitosuunnitelman jalkauttaminen ja lukukuittaukset	4
3. Lääkehoidon vaativuus, ammattiryhmien työnjako ja toimenkuvat	5
3.1. Yksikön kuvaus	5
3.2. Yksikön lääkehoidon vaativuus	5
3.3. Yksikön henkilökuntarakenne ja ammattiryhmien roolit lääkehoidossa	6
3.3.1. Yksikön lääkäripalveluiden kuvaus	7
4. Lääkehoidon osaamisen varmistaminen ja perehdyttäminen yksikössä	8
4.1. Lääkehoidon osaamisen varmistaminen, näytöt ja lääkeluvat	8
4.2. Perehdyttämisen toimintamalli	10
5. Lääkehuolto yksikössä	11
5.1. Lääkkeiden säilytystilat ja säilytystilan varustelu	11
5.1.1. Lääkkeelliset kaasut	12
5.1.2. Lääkkeiden säilytystilojen olosuhdeseuranta	12
5.1.3. Lääkkeiden käyttökelpoisuuden varmistaminen ja vanhenevien lääkkeiden seuranta	12
5.1.4. Lääkejätteen ja muun lääkkeiden säilytystiloissa syntyvän jätteen käsittely	13
5.1.5. Lääkkeiden säilytystilojen puhtaanapito	13
5.2. Lääkkeiden tilaaminen, vastaanottaminen ja palauttaminen	13
5.3. Asiakkaan omien lääkkeiden käyttö ja säilytys laitoshoidon aikana	14
5.4. Hätätilannelääkkeet	14
5.5. Yksikössä varastoitavat myrkytysten vastalääkkeet (eli antidootit) ja niiden käyttöohjeet	14
5.6. Lääkkeiden väärinkäyttöä ennaltaehkäisevät toimintamallit	14
6. Lääkehoidon toteuttaminen yksikössä	15
6.1. Lääkehoidon kirjaaminen ja asiakastietojärjestelmä	15
6.2. Asiakkaan tunnistaminen ja lääkitystietojen ylläpitäminen	16

6.3. Lääkkeen määrääminen.....	16
6.4. Lääkehoidon tarkistukset ja arvioinnit.....	17
6.5. Lääkkeiden asiakaskohtaisiin annoksiin jakaminen ja käyttökuntoonsaattaminen 17	
6.6. Lääkkeiden antaminen asiakkaille	18
6.7. Lääkkeen vaikutuksen seuranta ja arviointi	19
6.8. Lääkehoitoon liittyvä ohjaus hoidon eri vaiheissa.....	19
6.9. Asiakkaan kotiuttaminen tai siirtyminen toiseen hoitopaikkaan.....	20
6.10.Tahdonvastainen lääkehoito mielenterveysasiakkailla	21
6.11.Rokottaminen.....	21
6.12.Lääkehoidon toteuttaminen poikkeustilanteessa.....	21
7. Lääkitysturvallisuus yksikössä.....	21
7.1. Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen	22
7.2. Lääkehoidon haitta- ja vaaratapahtumat.....	22
7.3. Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen	22
7.4. Yksikön riskilääkkeet.....	22
7.5. Samalta näyttävät ja kuulostavat lääkkeet eli LASA-lääkkeet (=Look alike, sound alike).....	22
7.6. Lääkitysturvallisuuden kehittäminen ja valvonta	23
8. Liitteet.....	23
Liite 1. Lääkehoitosuunnitelmien lukukuittaus.....	23
Liite 2. Näyttöjen vastaanottajat yksikössä.....	23
Liite 3. Yksikön riskilääke	24

1. Johdanto

Lääkehoitoa ohjeistaa ylimmällä tasolla Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelma. Yksiköiden lääkehoitosuunnitelmien tulee olla linjassa Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman, lainsäädännön ja valtakunnallisen ”Turvallinen lääkehoito” -oppaan kanssa.

Yksikön lääkehoitosuunnitelman tärkein tehtävä on toimia lääkehoidon perehdytyksen apuvälineenä ja asiakasturvallisuuden kehittämisen työkaluna sekä dokumenttina. Yksikön lääkehoitosuunnitelma laaditaan mahdollisimman käytännönläheisesti ja yksikön lääkehoidon laajuus huomioiden.

HUS Apteekki ohjeistaa hyvinvointialueella asiakkailleen lääkehuoltoon ja lääkehoidon toteuttamiseen liittyviä asioita, kuten lääkkeiden tilaamista, varastointia, käsittelyä, huumausaineisiin liittyviä toimintatapoja, lääkejätteen käsittelyä ym. Muut kuin HUS Apteekin asiakkaat noudattavat näitä ohjeita soveltuvin osin.

Yksikön lääkehoitosuunnitelman laatimiseen osallistuvat mahdollisuuksien ja osaamisensa mukaan kaikki yksikössä työskentelevät lääkehoitoa toteuttavat ammattiryhmät. Yksikön lääkehoitosuunnitelma päivitetään vähintään vuosittain tai lääkehoidon käytöjen muuttuessa merkittävästi. Yksikön lääkehoitosuunnitelman täyttämisen ohje löytyy liitteestä 4.

Yksikössä lääkehoitoon vakituisesti osallistuvat sitoutuvat lukukuittauksellaan noudattamaan lääkehoitosuunnitelman mukaisia toimintatapoja. Lukukuittaus dokumentoidaan ja vaaditaan kaikilta yksikössä työskenteleviltä lääkehoitoon osallistuvilta henkilöiltä ja ammattiryhmiltä. Lukukuittaus voidaan toteuttaa sähköisesti tai Liitteen 1. taulukoon.

Tietoruutu 1. Tärkeitä lääkehoitoa koskevia ohjeita ja materiaaleja Kymenlaakson hyvinvointialueella:

Kymenlaakson hyvinvointialueen verkkosivuilla	❖ Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelma Linkki www.sivuilla
Kymenlaakson hyvinvointialueen intranet tai muut hyvinvointialueen järjestelmät	❖ HUS Apteekin sivut intrassa ❖ Hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelmat ja toimintamallit ❖ Lääkehoito-osaamisen varmistaminen (Osaamisen varmistaminen) ❖ Sähköinen perehdytysjärjestelmä (Intro) ❖ PINJA verkko-oppimisympäristö (esim. HUS Apteekin yleis-perehdytys -verkkokurssi) (linkki intraan) ❖ Lifecare Campus ja LC Lääkityksen kirjaamisohjeet (LC -> Yleinen kansio -> 3. LC-kirjaamisohjeet -> Lääkeohjeet)
Ulkopuoliset lähteet	❖ Turvallinen Lääkehoito-opas, STM 2021 (linkki)

2. Yksikön lääkehoitosuunnitelman laadinta, hyväksyminen, säilyttäminen ja lukukuittaaminen

Tähän kappaleeseen kuvataan Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman kappaleen 2. "Lääkehoitosuunnitelmat hyvinvointialueella" mukaisesti lääkehoitosuunnitelman laatimiseen, hyväksymiseen, säilyttämiseen sekä arkistointiin ja lukukuittaamiseen liittyvät asiat.

2.1. Lääkehoitosuunnitelman laatijat, hyväksyjät ja versiohistoria

Taulukko 1. Lääkehoitosuunnitelman laatijat, hyväksyjä ja versiohistoria

Versio	Laatijat:	Hyväksyjä:	Muutokset edelliseen versioon (lyhyesti)	Päiväys:
1	Yksikön vastuhenkilö, sairaanhoitaja Sofia Granlund		6.9 Asiakkaan kotiuttaminen tai siirtyminen toiseen hoitopaikkaan	11.1.2026

2.2. Lääkehoitosuunnitelman säilyttäminen ja arkistointi

- Yksikön ajantasainen ja käytössä oleva lääkehoitosuunnitelma säilytetään tulostettuna kansiossa lukollisessa kaapissa. Se löytyy myös yksikön verkkosivulla.
- Lääkehoitosuunnitelman vanhat versiot on arkistoitu erikseen tulostettuna kansiossa lukollisessa kaapissa.

2.3. Lääkehoitosuunnitelman jalkauttaminen ja lukukuittaukset

- Lääkehoitosuunnitelman jalkauttamisesta vastaa yksikön vastuuhoitaja Sofia Granlund.
- Jokainen työntekijä perehdytetään lääkehoitosuunnitelmaan osana perehdytysprosessia sekä aina, kun suunnitelmaa päivitetään.
- Lääkehoitosuunnitelmaan päivityksistä tiedotetaan kaikille työntekijöille sähköisesti suojatun viestikanavan kautta eli salaisen postin avulla.
- Vastuuhoitaja huolehtii siitä, että kaikki työntekijät ovat kuitanneet tutustuneensa voimassa olevaan lääkehoitosuunnitelmaan ja että kuittaukset arkistoidaan asianmukaisesti.
- Työntekijät antavat lukukuittauksensa yksikön toimistolla. Kuittausten keräämisestä ja säilyttämisestä vastaa vastuuhoitaja Sofia Granlund.

3. Lääkehoidon vaativuus, ammattiryhmien työnjako ja toimenkuvat

Lääkehoitoa toteuttavien ammattiryhmien työnjakoa ja toimenkuvia kuvataan tarkemmin Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelmassa kappaleessa 3.

3.1. Yksikön kuvaus

- Kotihoitopalvelut, johon kuuluu kotisairaanhoido; omaishoitopalvelut ja avustajapalvelut.
- Palveluja tuotetaan virka-aikaan.
- Palveluja tuotetaan aikuisille, vammaisille ja vanhuksille.
- Tällä hetkellä on 4 kotihoitoon kuuluvaa asiakasta ja 3 asiakasta, joille tarjotaan henkilökohtaista avustusta.
- Yksikön asiakkaat ovat monisairaita, monilääkittyjä ja muistisairaita.
- Asiakkailta on heikentynyt toimintakyky sairauteen, vammaan tai ikääntymiseen liittyvistä syistä. Asiakkaiden hoidontarve on erilaista: esim. lääkehoito, ravitseminen, erilaiset haastavat haavanhoidot, hygieniahoido, pukeutuminen ja riisuutuminen, siirtäminen, verikokeiden otto, injektiot, haavanhoito, virtsarakkokatetrihoito, perussiiesteys. Asiakkaiden hoitoisuus on korkea. Asiakkaat ovat 75–98-vuotiaita. Yksikössä on asiakkaita, jotka ovat saaneet palveluitamme noin 4 vuotta, osa vähemmän.
- Lääkehoidon toteuttaminen kotihoidossa on asiakkaan, omaisten ja ammattityöntekijöiden (lääkäri, sairaanhoitaja, lähihoitaja) yhteistyötä.
- Yksikössä vakituisena toimii sairaanhoitaja Sofia Granlund, muut lähihoitajat (3 hoitajaa), sairaanhoitajat (3 hoitajaa), terveydenhoitajat (1 hoitaja), 1 vammaispalvelun hoitaja, 4 henkilökohtaista avustajaa tekevät keikkatyötä. Lisäksi vakituisena toimii 1 kirjanpitäjä.
- On asiakkaita, joille jaetaan lääkkeitä dosettiin tai he ottavat lääkkeitä itse suoraan purkeista. Toisille asiakkaille haetaan annosjakelupussit apteekista.
- Lääkehoito toteutetaan säännöllisesti.

3.2. Yksikön lääkehoidon vaativuus

- Yksikössä ei ole yhteiskäyttöisiä lääkkeitä.
- Yksikössä on käytössä lääkinnällisiä laitteita mm. verenpainemittari, virtsatestiliskat, verensokerimittari, happisaturaatio ja otoskooppi.

Yksikön erityisosaamista vaativa lääkehoito:

- Yksikössä asiakkaan käytössä on erikoisalakohtainen lääkehoito, mm. temotsolomidi (sytostaattihoito).

3.3. Yksikön henkilökuntarakenne ja ammattiryhmien roolit lääkehoidossa

Lääkehoitoa toteuttavat ammattiryhmät ja heidän mahdolliset tehtävänsä lääkehoidossa kuvataan tarkemmin Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman kappaleessa 3., taulukko 2.

Taulukko 2. Yksikön henkilökuntarakenne ja ammattiryhmien roolit lääkehoidossa

Yksikön henkilökuntarakenne ja ammattiryhmien roolit lääkehoidossa		
Ammattiryhmä	Vakanssit /resurssi (kpl)	Rooli lääkehoidossa (lyhyesti)
Kymenlaakson hyvinvointialueen terveysaseman ylilääkäri Heidi Narkilahti	1	Ylilääkäri myöntää yksikössä lääkeluvat.
Yksikön lääkäri	2	Asiakkaan vastuulääkäri tarkistaa hoitosuunnitelman ja lääkelistan, kirjoittaa tarvittaessa reseptit. Osallistuu tarvittaessa asiakkaan tarpeiden kartoitukseen. Konsultoi sairaanhoitajia ja lähihoitajia päivittäishoidossa ja vaaratilanteissa sekä tarvittaessa käy asiakkaan kotona (kts. myös kohta 3.3.1).
Yksikön päällikkö	1	Johtaa yksikön toimintaa ja valvoo asiakkaiden lääkehoidon toteuttamista kokonaisvastuulla.
Ylihoitaja	1	Seuraa lääkehoitosuunnitelman laatimista ja päivittämistä.
sairaanhoitaja (tai vastaavat nimikkeet)	4	Sairaanhoitaja toteuttaa lääkärin määräykset. Tarkistaa lääkelistan ja tarvittaessa huolehtii, että se on ajan tasalla. Tarkistaa jaetut lääkkeet dosetissa tai lääkepuskissa ja annostelee lääkkeet asiakkaalle. Vaihtaa laastarit, laittaa lääkevoiteet, silmätipat, korvatipat, tarvittaessa pistää i.m. lääkkeitä. Ottaa virtsa- tai muut labrat lääkärin läheteiden perusteella. Tarvittaessa mittaa kaikki viitaaliarvot. Arvioi lääkkeiden vaikutuksen/muutoksen ja informoi muutoksesta lääkärä. Sairaanhoitajalla on suoritettuna tarvittavat LOVE tentit, millä perusteella yhtiön lääkäri myöntää luvan.

lääkevastaava	1	Lääkevastaava on vastuussa lääkehoitosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä (kerran vuodessa), laitimisessa on myös henkilökunta mukana. On vastuullinen lääkehoidon laadusta ja turvallisuudesta, mihin tukena on lääkehoitosuunnitelma. On vastuussa siitä, että hoitajat toteuttavat lääkehoitosuunnitelmaa asiakkaiden hoidossa, vastaa ja tarkistaa hoitajien pätevyyden (todistuksen tarkastus). Pitää ajan tasalla uudet tiedot lääkehoidosta (esim. jos jotkut lääkkeet poistuvat markkinoilta, tai lukee uudet ohjeet FIMEA:sta) sekä huomioi muut Kymenlaakson hyvinvointialueen ohjeet lääkehoidossa. Tarkistaa asiakkaiden kodeissa työntekijöiden osaamisen lääkehoidossa. Tarvittaessa järjestää turvalliset säilytyspaikat (esim. lääkekaapit tai lääkelaatikot). On velvollinen seuraamaan ja järjestämään lääkeluvat sekä valvoo, että jokainen työntekijä toimii lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.
lähihoitaja (tai vastaavat nimikkeet)	3	Lähihoitaja annostelee lääkkeitä ja vaihtaa laastarit. Laittaa lääkevoiteet, silmätipat, korvatipat. Ottaa virtsanäytteet lääkärin määräyksestä.
opiskelija	2	Lähihoitajaopiskelija ja sairaanhoitajaopiskelija eivät osallistu lääkehoitoon, mutta voi seurata lääkehoidon onnistumista.
muu lääkehoitoon osallistuva henkilö (esim. sosiaalihuollon henkilöstö)	4	Hoitoapulainen voi vaihtaa laastarit. Lupa perustuu näytön suorittamiseen ja sen antaa yhtiön lääkäri. Ei käsittele lääkkeitä missään muodossa.

3.3.1. Yksikön lääkäripalveluiden kuvaus

- Yksikössä toimii tällä hetkellä kaksi hoitavaa yleislääkärinä: Jussi Tapiovaara ja Joukko Raivikko.
- Vastuulääkärinä tavoitellaan tarvittaessa puhelimitse: Jussi Tapiovaaran puh. 0504775798 ja Jouko Raivikon puh. 0444943235.
- Mikäli vastuulääkärinä ei saada heti kiinni, voidaan hänelle lähettää tekstiviesti, jossa kerrotaan puhelun kiireellisyys.
- Vastuulääkäri toteuttaa kerran vuodessa vuositarkastuksen asiakkaan kotona ja uudelle asiakkaalle ensimmäisen kuukauden kuluessa. Muulloin lääkäri on tavoitettavissa puhelimitse tai sähköpostitse.

- Kun vastuulääkäri ei ole tavoitettavissa, soitetaan Terveystalon päivystävälle konsulttilääkärille (takapäivystäjä) virka-aikaan puh.030 360 700. Takapäivystäjä on tavoitettavissa vuoden jokaisena päivänä 8-22.
- Lääkäreiden yhteystiedot säilytetään toimistossa Terveystalon kansioista.
- Kaikki asiakkaan lääkehoitoon liittyvät asiat välittyvät yksikön henkilöstön kautta lääkärille.
- Vastuulääkäri tekee viikoittain etäkierrot ja etäkierron asiat on mahdollista laittaa lääkärin ajanvarauskirjalle.
- Vastuulääkäri tekee vähintään kaksi kertaa vuodessa asiakkaalle kattavan lääkehoidon kartoituksen ja lääkityksen tarkistuksen, joista toinen sisältyy asiakkaan vuositarastukseen ja toinen voidaan tehdä etänä.
- Vastuulääkäri ja sairaanhoitaja arvioivat asiakkaan lääkitystään aina asioita käsitellessään.
- Huumausaineiden täysien kulutuskorttien tarkastaminen ja allekirjoittaminen kuuluu yksikön vastuuhenkilölle.
- Kymenlaakson hyvinvointialueen terveysaseman ylilääkäri Heidi Narkilahti myöntää yksikön työntekijöiden lääkeluvat sekä hyväksyy toimintayksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman.

4. Lääkehoidon osaamisen varmistaminen ja perehdyttäminen yksikössä

Lääkehoitoa toteuttavien ammattiryhmien osaamisen varmistaminen, lääkeluvat ja näytöt kuvataan tarkemmin Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman kappaleessa 4. ja "Lääkehoito-osaamisen varmistaminen" -ohjeessa.

4.1. Lääkehoidon osaamisen varmistaminen, näytöt ja lääkeluvat

- Yksikössä lääkevastaava hoitaja varmistaa jokaisen lääkehoitoon osallistuvan lääkeluvat ja näytöt, lisäkoulutuksen tarvetta hän arvioi keskustelussa työntekijän kanssa.
- Näyttöjen vastaanottajat kuvataan liitteessä 2.
- Lääkehoidon osallistuvan henkilöstön tulee suorittaa verkkokoulutuksia (LOVe) Awanicin tarjoamassa verkko ohjelmassa.
- Kaikilla yksikössä työskentelevillä sairaanhoitajilla ja lähihoitajilla on voimassa kirjalliset ja allekirjoitetut lääkkeiden jako- ja antoluvat.

- Teoriatenttien lisäksi annetaan näytöt omasta osaamisesta lääkevastaavalle hoitajille. Lääkenäytöt otetaan Kymenlaakson hyvinvointialueen ohjeen mukaan. Uudesta lähihoitajasta otetaan näyttöinä lääkkeenjako, PKV ja s.c kolme kertaa. Uudesta sairaanhoitajasta otetaan näyttöinä lääkkeenjako, PKV, s.c ja i.m kolme kertaa.
- Yksikön työntekijältä lääkehoidon päivittämisen yhteydessä otetaan kaikista näytöistä vain yksi näyttökerta.
- Mikäli asiakkaalla on käytössä N-lääke, lähihoitajat antavat N-lääkkeestä näytöt kolme (3) kertaa ensimmäistä lupaa suorittaessaan ja yhden (1) kerran uusintalupaa suorittaessaan. Näyttöjen suorittamisen jälkeen lähihoitajat hakevat lääkekohtaisen luvan. Erillinen lupa oikeuttaa suun kautta annettavien PKV- ja N-lääkkeiden käyttökuntoon saattamiseen, antamiseen ja kirjaamiseen. Lupa oikeuttaa myös kipulaastarin oikeaoppimiseen laittoon, hävittämiseen ja kirjaamiseen.
- Lähihoitajaopiskelijat eivät saa opiskelijalääkeluvalla antaa huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä (N-lääkkeet) sekä vaihtaa kipulaastareita.
- Näytön vastaanottajalla tulee olla lääkeluvat. Yksikön näytönvastaanottajat ovat yksikön sairaanhoitajat.
- Avustava henkilökunta ei toteuta lääkehoitoa.
- Yksikössä ei anneta asiakkaille iv-läkettä ja nestehoitoa.
- Lääkehoitoon osallistuvan henkilöstön tulee päivittää lääkehoitoon oikeuttaneet lupansa viiden vuoden välein täydennyskoulutuksella (LOVE-verkkokurssit) ja antaa uudestaan osaamisestaan näytöt. Lääkehoito-osaaminen kuuluu työntekijän ammatillisiin osaamisvaatimuksiin ja edellytetään, että työntekijä vastaa lääkehoidon osaamisestaan ja sen hankkimisesta. Lääkeosaamisen näytöt vaaditaan kaikilta uusilta työntekijöiltä, jotka ovat tekemisissä lääkehoidon kanssa.
- Ylilääkärin allekirjoitettuna alkuperäinen lääkelupalomake annetaan luvan saaneelle ammattilaiselle ja lääkelupien kopiot ja näyttökaavakkeet jäävät yksikön vastuuhenkilölle.
- Lääkelupalomakkeet ja näyttökaavakkeiden kopiot säilytetään toimistossa kansi-ossa lukollisessa kaapissa viiden vuoden ajan työntekijän työsuhteen päätymisen jälkeen.

- Kymenlaakson hyvinvointialueen terveysaseman ylilääkäri Heidi Narkilahti myöntää yksikön työntekijöiden lääkeluvat sekä hyväksyy toimintayksikkökohtaisen lääkehoitosuunnitelman.

Taulukko 3 Yksikön lääkehoidon osaamisen varmistaminen ja luvat nimikekohtaisesti

Ammattiryhmä	Tutkintoon kuulumattoman lisäkoulutus (esim. lähihoitajan osaamista vastaavat opinnot) tai muu lääkehoidon osaamista varmistava täydennyskoulutus (esim. LOVE-kurssimateriaalit)	Teoriaosaamisen varmistaminen (tentit)	Näytöt	Lääkelupa
sairaanhoitajat	LOVE-kurssimateriaalit	LOP-perusteet, PKV, rokottaminen, GER I ja II, KIPU I, ABO ja varfariinihoidon teorialentit.	Lääkkeen-jako, PKV, s.c ja i.m	
lähihoitajat	LOVE-kurssimateriaalit	LOP-perusteet, PKV, GER I ja II, KIPU I.	Lääkkeen-jako, PKV, s.c	

4.2. Perehdyttämisen toimintamalli

Lääkehoitoon perehdyttämistä kuvataan tarkemmin Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman **kappaleessa 4.2.** ja mallipohjat perehdytyslomakkeille ammattiryhmittäin löytyvät suunnitelman liitteistä 1.-3. Lomakkeiden sijaan yksiköissä voidaan käyttää myös sähköistä perehdytysjärjestelmää (esim. Intro).

- Lääkehoidon perehdytyksen vastuuhenkilö on Sofia Granlund.
- Yksikössä ei ole erillistä perehdytysuunnitelmaa, vaan jokaisen asiakkaan kotona perehdytetään työntekijä suullisesti.
- Henkilökunnan lääkehoidon osaamista arvioidaan, ylläpidetään ja kehitetään säännöllisesti. Uudet työntekijät ja opiskelijat perehdytetään lääkehoitosuunnitelman sisältöön ennen työn ja harjoittelun alkua. Työntekijöiden vastuulla on toimia lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.
- Perehdytyksessä esitellään keskeiset kotihoidon käytössä olevat lääkehoidon tietolähteet ja ohjeistukset (esim. Turvallinen lääkehoito, Lääkehoitosuunnitelma, kotihoidon omat ohjeet, Pharmaca Fennica, Terveystietojen lääketiedostojen käyttö).
- Lääkehoitosuunnitelman perehdytykseen tarpeiden mukaan lääkevastaava varaa aikaa ja varmistaa, että työntekijä on perehtynyt lääkehoitosuunnitelmaan huolellisesti.

- Toimitusjohtaja on vastuussa lääkehoitosuunnitelman ajantasaisuudesta ja päivityksestä. Jokainen lääkehoitoon osallistuva työntekijä on vastuullinen toimija lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.
- Lääkehoitosuunnitelma tarkistetaan kerran vuodessa ja päivitetään aina säädösten, toiminnan tai olosuhteiden muuttuessa, mistä ilmoitetaan koko henkilökunnalle. Vastuuhenkilö päivittää ja tarkistaa lääkehoitosuunnitelman.

5. Lääkehuolto yksikössä

Lääkehuoltoa Kymenlaakson hyvinvointialueella kuvataan yleisesti lääkehoitosuunnitelman kappaleessa 5. HUS Apteekki ohjeistaa omien asiakkaidensa lääkkeiden käyttöä, tilaamista ja säilyttämistä **kappaleissa 5.1 – 5.7**, [HUS Apteekin ohjeet löytyvät Kymenlaakson hyvinvointialueen intrasta](#). Muiden kuin HUS Apteekin asiakkaiden lääkehuollon käytännöt poikkeavat sairaalaympäristöstä ja nämä poikkeavat käytännöt kuvataan yleisellä tasolla **Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman kappaleessa 5.10**.

HUS Apteekista lääkkeensä hankkivat yksiköt noudattavat lääkehuollon osalta seuraavia ohjeita ([linkki ohje kansioon](#)):

- Lääkehuoneet ja muut lääkkeiden säilytystilat
- Lääkkeiden ja rokotteiden säilyttäminen ja säilytystilojen lämpötilarajat
- Huumausaineita koskeva ohje hoitoyksiköille
- Lääkkeiden tilaaminen ja toimittaminen
- Lääkkeiden palauttaminen
- Lääkkeiden saanti apteekin ollessa suljettuna

Kaikki Kymenlaakson hyvinvointialueen yksiköt noudattavat (soveltuvilta osin) seuraavia HUS Apteekin ohjeita ([linkki ohje kansioon](#)):

- Lääkehuoneet ja muut lääkkeiden säilytystilat
- Lääkkeiden ja rokotteiden säilyttäminen ja säilytystilojen lämpötilarajat

Lääkejätteen käsittelyyn liittyvät ohjeet löytyvät [Kymenlaakson hyvinvointialueen jäteohjeesta](#).

5.1. Lääkkeiden säilytystilat ja säilytystilan varustelu

- Asiakkaan lääkkeitä säilytetään vain hänen kotonaan, eikä niitä koskaan pidetä yksikön toimistolla.
- Jaetut ja tarkistettut dosetit säilytetään asiakkaan kotonaan sopivalla paikalla, esimerkiksi turvakaapissa ja kirjoitetaan vihkoon nimi, päivämäärä ja aika milloin on tehty jako ja tarkistus.

- Huumeaineista, insuliinista ja PKV annetuista lääkkeistä pidetään erikseen kirjanpito/kortit. Erityisesti huomioidaan lääkepussin hävittäminen (tuodaan toimistoon ja silputaan). Pidetään erikseen kortit/kirjanpito silmä- ja korvatipoille, inhalaatioille, injektioille, kipulaastarille sekä seurataan määräraikaisten lääkkeiden käyttöä.
- Tarkistetaan aina lääkkeiden käyttökelpoisuus.
- Yksikössä ei ole käytössä teknologisia ratkaisuja.

5.1.1. Lääkkeelliset kaasut

- Yksikössä ei ole käytössä lääkkeellisiä kaasuja.

5.1.2. Lääkkeiden säilytystilojen olosuhdeseuranta

- Asiakkaan omat lääkkeet säilytetään asiakkaan kodissa asiakkaan omissa laatikoissa niin, että ne eivät sekoitu keskenään. Lääkkeet säilytetään alkuperäispakkauksissaan, joista voidaan varmistaa lääkkeen nimen, ohjeen ja käyttötarkoituksen.
- Lääkkeet säilytetään lääkevalmisteen pakkasselosteessa olevan ohjeen mukaisesti, huomioiden lääkeaineen herkkyyden kosteudelle, lämmölle ja auringonvalolle. Suurin osa lääkkeistä säilytetään huoneenlämmössä (+15- +25 astetta), mutta jotkut lääkkeistä vaativat säilytyksen jääkaapissa (+2-+8 astetta) tai viileässä paikassa (+8-+15 astetta).
- Lääkkeiden säilytyslämpötilan tarkkailu asiakkaan omassa kodissa kuuluu ensisijaisesti sairaanhoitajalle, mutta myös jokaiselle lääkehoitoon osallistuvalla työntekijällä.

5.1.3. Lääkkeiden käyttökelpoisuuden varmistaminen ja vanhenevien lääkkeiden seuranta

- Asiakas itse, omainen tai lääkehoitoon osallistuva työntekijä varmistaa asiakkaan lääkkeiden käyttökelpoisuutta esim. asiakkaalle lääkkeitä annosteltaessa, muuten sairaanhoitaja seuraa sitä vähintään kuukausittain. Samalla sairaanhoitaja seuraa vanhenevia lääkkeitä.
- Käyttämättä jääneet, vanhentuneet tai tarpeettomat lääkkeet toimitetaan apteekkiin hävitettäväksi ja ehdot kirjoitetaan palvelusopimukseen. Sama sääntö koskee PKV-lääkkeitä ja käytettyjä kipulaastareita.
- Vastuuhenkilö ohjeistaa toiminnan huumausaineiden hävittämisen osalta.
- Esim. kuolemantapauksen yhteydessä asiakkaan omat lääkkeet toimitetaan apteekkiin, jollei muuta ole sovittu omaisen kanssa.

5.1.4. Lääkejätteen ja muun lääkkeiden säilytystiloissa syntyvän jätteen käsittely

- Hävitettäviä lääkkeitä varten yksikössä on olemassa siihen tarkoitettu astia. Sinne varastoidaan hävitettävät lääkkeet ja nämä lääkkeet aina palautetaan hävitettäväksi apteekkiin. Käytetyt ruiskut ja neulat laitetaan keltaiseen läpäisemättömään astiaan - särnäisjäteastiaan ja nekin aina palautetaan apteekkiin.
- Lääkejätteet sekä apteekkiin palautettavat lääkkeet säilytetään yksikön toimiston lukitussa ja ennalta sovitussa kaapissa. Toimistolla ei säilytetä muita lääkkeitä.
- Lääkejätteiden käsittelystä ja säilytyksestä vastaa Sofia Granlund.
- Lääkejätteiden käsittelyssä ja säilytyksessä huomioidaan toimintaturvallisuus ja väärinkäytön ennaltaehkäisy.
- Asiakkaille hankitaan lukollinen lääkekaappi tarpeen mukaan, mikäli tilanne vaatii.

5.1.5. Lääkkeiden säilytystilojen puhtaanapito

- Asiakkaan omat lääkkeet säilytetään asiakkaan kodissa asianmukaisella tavalla ja asiakas, omainen tai lääkehoitoon osallistuva työntekijä huolehtii säännöllisesti säilytystilojen puhtaanapidosta.
- Ennen lääkkeiden käyttökuntoon saattamista tai lääkkeenjakoja, huolehditaan pintojen puhdistuksesta ja noudetaan aseptisia työmenetelmiä.
- Asiakkaiden lääkkeitä tarkistetaan ja siivotaan säilytystiloja säännöllisesti.
- Asiakkaiden lääkekaapit siivotaan säännöllisesti.

5.2. Lääkkeiden tilaaminen, vastaanottaminen ja palauttaminen

- Yksiköön ei tilata lääkkeitä.
- Mikäli asiakkaalla on annosjakelupalvelu, työntekijä tilaa lääkelistan perusteella lääkkeet ja sovitulla ajalla hakee lääkepussit asiakkaalle.
- Jokainen asiakas kuuluu apteekkiin, jonka itse on valinnut.
- Mikäli asiakkaalla on annosjakelupalvelu, lääkemuutoksesta ilmoitetaan asiakkaan apteekkiin toimittamalla ajantasainen lääkelista.
- Lääkkeiden hakeminen apteekista vaatii valtakirjan. Annosjakelupussien haku on kahden viikon välein.
- Yksikön sairaanhoitaja hakee lääkkeet/annosjakelupussit asiakkaalle, tarkistaa lääkepussit LifeCare:ssa olevan lääkelistan mukaan ja kuittaa lääkelistan.

5.3. Asiakkaan omien lääkkeiden käyttö ja säilytys laitoshoidon aikana

- Laitoshoidon aikana asiakkaan omat lääkkeet säilyy kotona sovitussa paikassa, annosjakelupalvelu tauotetaan tai tilanteen muuttuessa lopetetaan kokonaan. Asiakkaan ollessa laitossa, yksikön työntekijät eivät käy asiakkaan kodissaan.
- Kuolemantapauksen yhteydessä asiakkaan omat lääkkeet toimitetaan apteekkiin, jollei muuta ole sovittu omaisen kanssa.

5.4. Häätötilannelääkkeet

- Yksikössä ei säilytetä elvytyslääkkeitä.
- Rokotettaessa rokottajalla on aina käsillä adrenaliinikynä siltä varalta, että rokotettava saa rokotteesta äkillisen yliherkkyyssreaktion. Adrenaliini saadaan Kymenlaakson hyvinvointialueelta ja käyttämättömiä adrenaliinikyniä palautetaan sitten takaisin.

5.5. Yksikössä varastoitavat myrkytysten vastalääkkeet (eli antidootit) ja niiden käyttöohjeet

- Yksikössä ei käytetä eikä säilytetä myrkytysten vastalääkkeitä.

5.6. Lääkkeiden väärinkäyttöä ennaltaehkäisevät toimintamallit

Lääkkeiden väärinkäytön ennaltaehkäisemiseksi yksiköissä noudatetaan "[Toimintamalleja lääkkeiden väärinkäytön ehkäisyyn](#)" -ohjetta. Yksikkökohtaiset käytännöt ja toimintamallit kuvataan tähän kappaleeseen.

- Osalla asiakkaista lääkkeet jaetaan kotona dosettiin, minkä tekee esim. lähihoitaja. Useimmiten asiakkaalla on käytössä kaksi tai useampia dosettia. Silloin jakauman jälkeen dosetit tarkastaa sairaanhoitaja toisella tai samanaikaisella käynnillä. Mikäli ei ole mahdollista kahden eri henkilön tarkastus, kaksoistarkastuksen tekee sama henkilö kaksi kertaa käyttämällä eri menetelmiä. Esim. silloin kun otetaan lääke käyttöön ja toinen kerta ennen antoa. Erityisesti on tärkeä kaksoistarkastus silloin, kun on kyseessä hengitykseen vaikuttavat lääkkeet (esim. opioidit).
- Mikäli lääkkeitä on saatu apteekista pusseissa, ennen pussin avaamista tarkistetaan henkilötiedot, antoreitti, lääkemuohto ja sen sisältö lääkelistan kanssa. Anneksaan lääkkeet oikeaan aikaan, joka lukee pusseissa ja lääkelistalla.
- Tällä hetkellä yksikössä ei ole asiakkailla omavalvonnan piiriin kuuluvia PKV- ja N-lääkkeitä.

Taulukko 4. Yksikön omavalvonnan piiriin kuuluvat lääkkeet ja niihin liittyvät valvontakeinot

 Valvottava lääke	Valvontatapa	Seurannan tiheys ja vastuu

6. Lääkehoidon toteuttaminen yksikössä

Lääkehoidon toteuttamista kuvataan yleisellä tasolla Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelmassa **kappaleessa 6**. Tähän kappaleeseen kuvataan yksikkökohtaiset lääkehoidon toteuttamisen käytännöt seikkaperäisesti.

Lääkehoidon kirjaamisessa LifeCare järjestelmää käyttävissä yksiköissä noudatetaan Lääkityksen kirjaamisohjeita (LC Yleinen kansio -> 3. LC kirjaamisohjeet).

Kymenlaakson hyvinvointialueen kaikissa yksiköissä lääkkeiden jakamisessa ja käyttökuntoonsaattamisessa noudatetaan (soveltuvien osin) HUS Apteekin ohjeita:

- Lääkkeiden jakaminen
- Tablettien puolittaminen, murskaaminen ja liuottaminen sekä kapselien avaaminen
- Lääkkeiden käyttökuntoon saattaminen hoitoyksiköissä
- Lääkkeiden antojankohdat
- Mikrobilääkkeiden laimennus ja säilytysohjeet
- Suosituksia avattujen ja käyttökuntoon saatettujen lääkevalmisteiden kestoajoista

6.1. Lääkehoidon kirjaaminen ja asiakastietojärjestelmä

- Yksikössä lääkehoidon toteuttaja vastaa lääkehoidon dokumentoinnista kotihoitoseurantalomakkeelle ja LifeCare-asiakastietojärjestelmään esimerkiksi lääkkeen aloitus, lopetus, tauko, kuurin pituus sekä yksittäisen lääkkeen antotapa ja aika.
- Yksikössä on käytössä LifeCare asiakastietojärjestelmä. Yksittäisten lääkkeiden käyttö kirjataan Lääkehoito tilaan.
- LifeCare:ssa ensisijaisesti käytetään avolääkitys tilaa.
- Hoitava lääkäri tekee lääkemääräykset, lääkitysosion merkinnät ja lääkelistan kuittaamisen. Sairaanhoidaja tarkistaa lääkelistan ja lääkitysosion merkinnät ja tarpeen mukaan tekee muutokset sekä varmistaa lääkelistan ajantasaisuuden ja kuittaa sen.
- Tarvittaessa annettavat lääkkeet, kerran annettavat lääkkeet ja poikkeamat kirjataan erikseen Lääkehoito tilaan.
- IMS-ohjelmisto ei ole käytössä yksikössä.

6.2. Asiakkaan tunnistaminen ja lääkitystietojen ylläpitäminen

- Yksikköön tullessa asiakas tavataan hänen kodissaan. Työntekijä varmistaa, että kyseessä on oikea henkilö kysymällä hänen nimensä ja henkilötunnuksensa. Mikäli asiakas ei pysty tietoja antamaan sairauden vuoksi, tiedot voidaan pyytää omaisilta. Tietojen yhdenmukaisuus varmistetaan myös asiakastietojärjestelmästä.
- Asiakkaan kotilääkitys ja ajantasainen lääkitys käydään läpi yhdessä asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa. Asiakkaalta ja omaiselta varmistetaan mitkä lääkkeet ja mihin ajankohtaan lääkkeet käytetään.
- Asiakkaan allergia- ja riskitiedot kirjataan LifeCare:iin KHTOTS ja Riskitiedot tiloihin, ilmoitetaan tästä myös hoitavalle lääkärille.
- Jokaiselle lääkehoitoon osallistuvalla kuuluu kotilääkityksen selvittäminen.

6.3. Lääkkeen määrääminen

- Yksikön hoitava lääkäri kirjaa aina lääkemääräyksen LifeCaren asiakastietojärjestelmään, sairaanhoitaja vastaanottaa lääkemääräykset lääkäriltä, tulostaa asiakkaan päivitetyn lääkelistan asiakkaalle sekä tarvittaessa apteekkiin ja toteuttaa lääkehoitoa.
- Vain yksikön hoitava lääkäri tekee lääkemääräyksiä.
- Puhelinmääräyksiä tehdessä lääkäri antaa selkeät suulliset ohjeet ja sairaanhoitaja varmistaa, että hän on ymmärtänyt ohjeet oikein. Lääkärin tulee kirjata puhelinmääräykset asiakastietojärjestelmään. Lääkärin puhelinlääkemääräyksen vastaanottaja kirjaa määräyksen asiakasasiakirjoihin välittömästi. Asiakasasiakirjoihin merkitään myös määräysajankohta, määräyksen antaja ja vastaanottaja sekä se, että kyseessä on puhelinmääräys.
- Lääkehoidon tarpeen arviointi kirjataan LifeCare:iin KHTOTS ja Lääkehoito tiloihin.
- Yksikön asiakkailla ei ole lääkkeiden off-label käyttöä.
- Sairaanhoitaja lähettää reseptin uusimispyynnön hoitavalle lääkärille LifeCare:n kautta.
- Lääkkeiden lopettamisen yhteydessä hoitava lääkäri lopettaa lääkemääräykset ja miltä reseptit.
- Lääkereseptin vanhetessa apteekin farmaseutti ilmoittaa joko suoraan hoitavalle lääkärille reseptikeskuksen kautta tai asiakkaalle, omaiselle tai yksikön sairaanhoitajalle, joka välittää tiedon hoitavalle lääkärille.

6.4. Lääkehoidon tarkistukset ja arvioinnit

- Uuden lääkkeen aloitettua hoitaja kertoo asiakkaalle ja omaiselle mahdollisista haitta- ja sivuvaikutuksista. Lääkkeiden vaikutuksia seurataan asiakkaan ja omaisen kanssa yhteistyössä ja kirjataan niistä päivittäin asiakastietojärjestelmään KHTOTS ja Lääkehoito tiloihin.
- Mikäli asiakkaalla on käytössä seuranta vaativia lääkkeitä, tehdään seurantalista, jotta määräykset tulevat oikein toteutettua. Seurantalista mahdollistaa myös seurata ja arvioida lääkkeen vaikutusta, joka kirjataan asiakastietojärjestelmään ja informoidaan siitä lääkäreitä.

6.5. Lääkkeiden asiakaskohtaisiin annoksiin jakaminen ja käyttökuntoonsaattaminen

- Asiakkaan lääkejako pyritään tekemään asiakkaan vastuuhoidajan toimesta. Lääkkeet jaetaan asiakkaan kotona viikoksi kerrallaan lääkedosettiin lääkelistan mukaan. Lääkejaon suorittaa aina lääkehoitoluvan omaava hoitaja.
- Lääkkeen jakamisessa dosettiin huolehditaan, että lääkkeitä on riittävästi ja lääkkeiden vahvuudet ovat oikeat. Myös varmistetaan, että lääkkeiden käyttöaika on jäljellä sekä lopuksi tarkistetaan laskemalla että tabletteja on oikea määrä kussakin lokerossa. Seuraavan käynnin hoitaja tarkistaa jaetun dosetin eli kaksoistarkistuksella minimoidaan lääkitysvirheet.
- Asiakkaan lääkehoidon suunnittelussa ja kotikäynneillä huomioidaan myös lääkkeiden annosteluajankohtien tarkkuus (esim. Parkinson lääkkeitä tai tyhjään vatsaan otettavat lääkkeet) sekä lääkejako-olosuhteet häiriötekijöineen (valo, hygienia, puhe). Lääkkeiden jaon tulee tapahtua mahdollisimman rauhallisessa, häiriötömässä ja puhtaassa ympäristössä.
- Osa asiakkaista ottaa itse lääkkeet oikeaan aikaan tai hoitaja antaa lääkkeet asiakkaalle dosetista, lääkekiposta tai apteekin annosjakelupussista valvotusti.
- Yksikössä pyritään siirtämään asiakkaiden lääkejako apteekin lääkekäyttöön, joiden kanssa asiakkaat tekevät lääkejakosopimuksen.
- Yksikön sairaanhoitaja tarkistaa annosjakelulääkepussit LifeCare:ssa olevan lääkelistan mukaan ja kuittaa lääkityksen laittamalla ajantasaistusmerkintä lääkelistaan.
- Lääkemuutoksista ilmoitetaan välittömästi apteekkiin, joten muutokset mahdollisesti toteutetaan seuraavassa jaksossa. Pääsääntöisesti annospussijako käytetään loppuun, ja seuraava jakso tilataan uudella lääkityksellä. Tarvittaessa ja kiireellisissä tapauksissa sairaanhoitaja toteuttaa lääkemuutos jo jaettuihin annosjakelupusseihin eli voi poistaa lopetetun lääkkeen pusseista tai annostella uudet lääkkeet toisella tavalla asiakkaalle.
- Mikäli asiakas ei pysty ottamaan lääkkeitä kokonaisuutena, konsultoidaan tästä lääkäreitä ja toimitaan lääkärin ohjeen mukaan.

- Yksikössä lääkkeitä annostellaan tarvittaessa dosettiin ja lääkekippon.
- Yksikössä ei ole itse laadittuja lääkeohjeita.
- Mikäli asiakkaalla on käytössä huumauslääkkeitä, huumausaineiden käyttö rekisteröidään ja pidetään kirjanpito, (esim. kipulaastarit). Niiden kulutusta seurataan pakkauskohtaisella kulutuskortilla, johon kirjataan lääkkeen määrää ja antaja, antajan nimike, annetut määrät ja ajankohdat. Hävikistä tehdään merkintä huumausaineen seurantakorttiin. Vanhentuneet, käyttökelvottomat ja tarpeettomat huumausainelääkkeet palautetaan apteekkiin. Lääkityksen käytön seuranta perustuu asiakkaan lääkekulutuksen arvioon.
- Mikäli asiakkaalle tulee käyttöön huumauslääkkeitä, annostellaan niitä juuri ennen asiakkaalle antamista. Huumauslääkkeitä ei jaeta dosettiin.
- Asiakkaan kotona erityisesti huolehditaan, että PKV-lääkkeet ja varsinaiset huumausaineet pidetään poissa sivullisten ulottuvilta väärinkäytön välttämiseksi.
- Valmiiksi jaettuja lääkkeitä säilytetään asiakkaiden kotona mahdollisesti lukollisessa kaapissa.

6.6. Lääkkeiden antaminen asiakkaille

- Yksikössä lääkkeitä annostellaan annosjakelupusseihin, tarvittaessa dosettiin ja lääkekippon.
- Lääkkeitä jaettaessa dosettiin, lääkkeet jakanut henkilö tekee tarkistuksen, että ne ovat oikein ja tämän jälkeen suoritetaan kaksoistarkistus toisen työntekijän toimesta.
- Mikäli kaksoistarkistusta ei voida tehdä kahden eri henkilön toimesta, tekee lääkkeet jakanut henkilö kaksoistarkistuksen itse joko kahteen eri kertaan tai kahta eri menetelmää käyttäen. Esimerkiksi dosettiin jakamisen yhteydessä lääkkeet jakanut henkilö tarkistaa ensimmäisen kerran ja toisen kerran, ennen kuin lääkkeitä antaa asiakkaalle.
- Yksikössä asiakkaiden hoito toteutuu pääosin yksintyöskentelynä. Yksintyöskentellessä työntekijä tekee tarkistuksen huolellisesti annosjakelustaan ja lääkemääräykseen perustuen. Tilanne kirjataan lääkehoidon seurantaan.
- Koneellisen annosjakelun kautta toimitetut lääkkeet on kaksoistarkistettu annosjakelun yhteydessä. Tästä huolimatta, sairaanhoitaja tarkistaa annosjakelupussit, kun ne tulevat apteekista ja lääkkeen antaja tarkistaa aina lääkkeet ennen niiden antamista asiakkaalle. Annospussin lääkkeiden tunnistamisessa voidaan käyttää esimerkiksi Oma-annospalvelua www.oma-annos.fi, joissa QR-koodin takana on lääkekuvat näkyvissä. Lääkkeet jaetaan asiakkaan kotona viikoksi kerrallaan lääkedosettiin lääkelistan mukaan. Annosjakelupussien haku on kahden viikon välein.

- Lääkehoitoluvan omaava hoitaja saa antaa huumausaineita tavanomaisen lääkeshoidon mukaisesti. Lähihoitajalle haetaan erillinen huumausainelupa lääkeainekohtaisesti. Sosiaalihuollon ammattihenkilö ei voi osallistua huumausainelääkehoidon toteuttamiseen.
- Lääkkeitä annettaessa varmistetaan, että lääkkeet annetaan oikealle henkilölle. Tarkistetaan aina, että asiakkaalla käytössä olevissa dosetissa, lääkekipossa, annospusseissa ja lääkelistassa on merkitty selkeästi hänen nimi, syntymäaika tai henkilötunnus. Tarkistetaan aina, että asiakkaalla on ajantasainen lääkelista.

6.7. Lääkkeen vaikutuksen seuranta ja arviointi

- Uuden lääkkeen aloitettua hoitaja kertoo asiakkaalle ja omaiselle mahdollisista haitta- ja sivuvaikutuksista. Lääkkeiden vaikutuksia seurataan asiakkaan ja omaisen kanssa yhteistyössä.
- Lääkehoidon vaikutuksen seuranta kirjataan päivittäin asiakastietojärjestelmään KHTOTS ja Lääkehoito tiloihin.
- Mikäli asiakkaalla on käytössä seurantaa vaativia lääkkeitä, tehdään seurantalista, jotta määräykset tulevat oikein toteutettua. Seurantalista mahdollistaa myös seurata ja arvioida lääkkeen vaikutusta, joka kirjataan asiakastietojärjestelmään ja informoidaan siitä lääkärinä.

6.8. Lääkehoitoon liittyvä ohjaus hoidon eri vaiheissa

- Yksikössämme tyypillisiä ohjausta tai neuvontaa vaativia lääkkeitä ovat erityisesti diabeteslääkkeet. Esimerkiksi:
 - Insuliini: yhdellä asiakkaallamme käytetään kynäannostelijaa. Ennen pistämistä tarkistetaan annos, ja tarvittaessa annetaan ohjeita pistämisen liittyen.
 - Suun kautta otettavat diabeteslääkkeet: asiakkaalle ohjataan lääkkeen ottaminen ruokailun jälkeen vaikutuksen varmistamiseksi.
- Asiakkaan ja hänen omaisensa lääkeneuvonta ja -ohjaus kuuluu kaikille asiakkaan lääkehoitoprosessiin osallistuville henkilöille.
- Lääkeneuvonta ja -ohjaus annetaan kaikissa lääkehoidon prosesseissa, joten näin varmistetaan lääkehoidon laatu ja turvallisuus.
- Mikäli asiakkaalla on lääkeneuvontaa vaativia lääkkeitä, lääkehoitoon osallistuva henkilö keskustelee asiakkaan ja omaisensa kanssa niiden merkityksestä ja vaikutuksesta terveyteen, antaa ohjeita ja neuvoja niiden käytössä, tukee ja kannustaa asiakasta lääkehoidossa.

- Asiakkaalle voidaan tarpeen mukaan antaa suullisen ohjeen lisäksi kirjalliset ohjeet.

6.9. Asiakkaan kotiuttaminen tai siirtyminen toiseen hoitopaikkaan

- Asiakkaan siirtyminen toiseen hoitopaikkaan: mikäli mukaan lähetetään lääke-dosetti/annosjakelulääkkeet, niiden sisältö on tarkistettava ja niissä on oltava asiakkaan nimi selkeästi. Muut mukaan otettavat lääkkeet (esim. suihkeet, silmätipat) on myös oltava nimettynä ja annosteluohjeineen. Huolehditään, että asiakkaan kotona on aina ajan tasalla oleva lääkelista, jonka hän voi tarvittaessa ottaa mukaan sairaalaan tai muualle lähtiessään.
- Lähetettäessä asiakasta kotihoidosta toiseen hoitoyksikköön tulee asiakkaan tiedot olla ajan tasalla (epikriisi, lääkelista, hoitajalta-hoitajalle LifeCare tiedote). Lääkehoidosta raportoidaan myös soittamalla vastaanottavaan yksikköön sairaanhoitajan toimesta, mikäli lääkehoidon toteutuksessa on erikoista.
- Hoidon loppumisen jälkeen lopetetaan kotihoidon palvelu ja ilmoitetaan tästä LifeCare viestillä asiakasohjaajalle. Tarvittaessa keskeytetään asiakkaan annosjakelupalvelu apteekista.
- Siirtyminen Kymenlaakson hyvinvointialueen sisällä – Kymenlaakson hyvinvointialueen ulkopuolelle: toimitaan samalla tavalla kuin siirto toiseen hoitopaikkaan (kattava tiedote asiakkaan lääkehoidosta ja asiakkaan tilasta; kaikki lääkkeet ja ajantasaiset asiakaspaperit mukaan).
- Asiakkaan siirtymisessä toiseen paikkaan, kaikki asiakkaan omat käytössä olevat lääkkeet pakataan mukaan ja tästä kirjataan asiakastietojärjestelmään KHTOTS ja Lääkehoito tiloihin.
- Kotihoidon vastuuhenkilö tai sairaanhoitaja tarkistaa asiakkaan lääkityksen aina päivystyskäynnin, sairaalahoitojakson tai muun hoitopaikan kontaktin jälkeen. Hoitopaikasta saadut ajantasaiset lääkemääräykset varmistetaan käytettävissä olevista asiakirjoista, kuten epikriisistä, lääkelistasta ja resepteistä, ja niitä verrataan aiempaan lääkitykseen.
- Lääkemuutokset käydään läpi yksityiskohtaisesti tunnistamalla aloitetut, lopetetut ja muutetut lääkkeet annoksineen ja otto-ohjeineen. Mikäli lääkemääräyksissä ilmenee epäselvyyksiä tai ristiriitoja, ollaan yhteydessä hoitavaan lääkäriin ennen lääkityksen toteutusta. Hyväksytyt lääkemuutokset kirjataan ajantasaiseen lääkelistaan ja potilastietojärjestelmään.
- Muutoksista ilmoitetaan apteekkiin, ja apteekin kanssa tehdään tarvittavat muutokset, kuten annosjakelun päivitys sekä lääketoimitusten tarkistaminen. Lääkemuutokset otetaan käyttöön viivytyksettä, ja tarpeettomat tai käytöstä poistetut lääkkeet poistetaan turvallisesti.

- Lääkemuutoksista tiedotetaan asiakasta ja/tai omaisia sekä kotihoidon henkilöstöä. Lääkityksen toteutusta ja vaikutuksia seurataan, ja mahdolliset haittavaikutukset tai muut poikkeamat raportoidaan hoitavalle lääkärille.

6.10. Tahdonvastainen lääkehoito mielenterveysasiakkaila

- Yksikössä ei toteuteta tahdonvastaista lääkehoitoa.

6.11. Rokottaminen

- Yksikössä voidaan antaa asiakkaille THL:n ohjeen mukaan kausirokotukset (influenssa- ja koronarokotukset).
- Mikäli rokote kuuluu kansalliseen rokotusohjelmaan, rokote tilataan Kymenlaakson hyvinvointialueelta ja haetaan hyvinvointialueen Terveysasemalta.
- Vanhentuneen ja käytöstä poistetut lääkkeet hävitetään viemällä ne apteekkiin.
- Rokotukseen liittyvät tiedot kirjataan asiakastietojärjestelmään Rokotukset tilaan. Rokottamiseen liittyvät ohjeet saadaan Kymenlaakson hyvinvointialueelta.

6.12. Lääkehoidon toteuttaminen poikkeustilanteessa

- Yksikössä asiakkaiden lääkehoitoon osallistuvat pääsääntöisesti samat työntekijät, joilla on lääkehoidon osaamista ja tietoa asiakkaan tilasta. Poikkeustilanteessa yksikön vastuuhenkilön tehtävä on hankkia sijainen ja varmistaa hänen lääkehoidon osaamisensa ja lääkeluvat, tarvittaessa hän perehdyttää uuden työntekijän asiakkaan lääkehoitoon.
- Vastuuhenkilö järjestää sijaisten hankkimisesta.
- Mikäli lääkehoitoon osallistuva työntekijä huomaa puutteita tai virhettä, ilmoitetaan tästä yksikön vastuuhoidajalle ja apteekkiin.
- Mikäli lääke ei ole saatavilla apteekista, ilmoitetaan tästä hoitavalle lääkärille.
- Asiakastietojärjestelmän katkojen/muiden poikkeustilanteissa kirjataan asiakastiedot papereihin ja sitten siirretään tieto asiakastietojärjestelmään.

7. Lääkitysturvallisuus yksikössä

Lääkkeitä ja lääkehoidon turvallisuutta kuvataan alueellisessa lääkehoitosuunnitelmassa **kappaleessa 7**. Kappale sisältää Kymenlaakson hyvinvointialueen tunnistettuja lääkehoitoon liittyviä riskikohtia, kuvaa toimintatavat lääkehoidon haittatapahtumissa sekä sisältää ohjeita haitta- ja vaaratapahtumailmoituksen tekemiseen. Kymenlaakson hyvinvointialueella käytössä olevaan HaiPro-järjestelmään liittyviä ohjeita ja materiaalia löytyy intra-

netistä Asiakas- ja potilasturvallisuus sivustolta kohdasta "[HaiPro-vaaratapahtumien raportointijärjestelmä](#)". Myös muiden ilmoitusten, kuten lääkinnällisten laitteiden vikojen, tuotevirheiden ja haittavaikutusten ilmoittaminen on kuvattu tässä kappaleessa. Kymenlaakson hyvinvointialueen riskilääkeluettelo ja esimerkkejä riskilääkkeistä toimintaympäristöittäin löytyy Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman liitteistä 7-9.

7.1. Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

Taulukko 5. Yksikön tyypilliset lääkehoidon riskitilanteet

Yksikön tyypilliset lääkehoidon riskitilanteet ja niihin liittyvät suoja mekanismit	
Riski	Riskiin kohdistetut suoja mekanismit
Lääkkeen jakotilanteisiin liittyvät riskit	Lääkkeenjaketilanteessa pyritään luomaan rauhallisen ympäristön ja keskittymään lääkkeenjako. Kaksoistarkistaminen.

7.2. Lääkehoidon haitta- ja vaaratapahtumat

- Yksikössä on pieni asiakkaiden määrä. Yksikössä viime vuonna ei tehty yhtään haitta- tai vaaratapahtumailmoitusta.
- Haitta- ja vaaratapahtumailmoitukset tulee yksikön vastuuhenkilölle, jonka tehtävä on käsitellä ilmoituksia yhdessä henkilökunnan kanssa ja löytää keinoja haittatapahtuman ehkäisyyn.
- Haitta- ja vaaratapahtumia käydään läpi yksikön henkilökunnan kanssa sitä mukaan, kun niitä tulee.

7.3. Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen

- Vaaratapahtuman sattuessa riippuen tilanteesta on ilmoitettava yksikön vastuuhenkilölle, asiakasta hoitavalle lääkärille tai on otettava yhteyttä hätäkeskukseen ja toimittava saatujen ohjeiden mukaisesti.

7.4. Yksikön riskilääkkeet

- Yksikössä ei ole käytössä mitään lääkkeitä. Jokaisella asiakkaalla on omat lääkkeet kotona.

7.5. Samalta näyttävät ja kuulostavat lääkkeet eli LASA-lääkkeet (=Look alike, sound alike)

- Tällä hetkellä yksikön asiakkailla ei ole havaittu ulkonäöltään samankaltaisia lääkepakkauksia tai saman näköisiä tabletteja. Insuliinia käyttävä asiakas käyttää ainoastaan pitkävaikutteista insuliinia.

7.6. Lääkitysturvallisuuden kehittäminen ja valvonta

- Yksikön lääkitysturvallisuutta kehitetään osallistumalla Kymenlaakson hyvinvointialueen palaverissa ja koulutuksissa sekä noudetaan hyvinvointialueen ohjeita.

8. Liitteet

Liite 1. Lääkehoitosuunnitelmien lukukuittaus

Lääkehoitosuunnitelmien lukukuittaukset vaaditaan kaikilta yksikössä lääkehoitoon osallistuvilta, katso tarkemmin Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelma kpl 2.8.

Olen lukenut ja sitoudun noudattamaan lääkehoitosuunnitelmissa kuvattuja toimintatapoja.

Nimi, titteli	Kymenlaakson hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelma (allekirjoitus, päivämäärä)	Yksikön lääkehoitosuunnitelma (allekirjoitus, päivämäärä)

Liite 2. Näyttöjen vastaanottajat yksikössä

Nimi, titteli	Mitä/minkä ammattiryhmien näyttöjä voi ottaa vastaan?
Sofia Granlund, sairaanhoitaja, yksikön vastuuhuhoitaja	Lähihoitajat ja sairaanhoitajat

Liite 3. Yksikön riskilääke

Lääke	Riski	Keinot riskien vähentämiseksi
<i>Lääkeaineryhmä tai spesifi lääkeaine</i>	<i>Mitä tapahtuu, jos lääkettä annetaan väärin, mitä haittaa riski aiheuttaa, mikä altistaa riskille</i>	<i>Mitä keinoja riskien vähentämiseksi on, miten turvallinen annostelu varmistetaan</i>
Temozolomid 100mg (syöpä- lääke)	Yliannostus voi aiheuttaa vakavat veriarvomuutokset (valkosolujen romahdaminen aiheuttaa erittäin korkea infektioriski; verihiutaleiden lasku aiheuttaa mustelmien esiintymistä ja verenvuotoriskiä; hemoglobiinin lasku aiheuttaa voimakasta väsymystä, hengenhädistystä). Yliannostus voi aiheuttaa vaaralliset oireet: kuume, suun haavaumat, verenvuodot, mustelmat, voimakas heikkous, ripuli, oksentelu, nestehukka, maksavauriot, munuaisvauriot. Yliannostus voi vaatia sairaalanhoitoa, antibiootteja, verit tuotteita ja seurantaa. Liian vähäinen annos tai liian lyhyt kuuri voi aiheuttaa hoidon tehon heikkenemistä, kasvaimen hallinnan huononemista ja riski syövän etenemiselle. Temotsolomidi otetaan sykleissä. Jos sykli mene sekaisin luuydin ei ehdi palautua ja veriarvot voivat romahtaa, hoidon teho voi laskea ja infektioriski kasvaa. Temotsolomidi otettava tyhjään vatsaan. Temotsolomidin väärän annostelun tai aikataulun aiheuttamien riskien altistavia tekijöitä ovat -potilaskohtaisia (ikä, munuaisten tai maksan vajaatoiminta, luuytimen tila ja perussairaudet: diabetes, sydän- tai keuhkosairaudet voivat pahentaa tilaa), -lääkehoitoon liittyvät tekijät (epäsäännöllinen annostelu, väärä annos, yhteisvaikutukset muiden lääkkeiden kanssa),	Riskien vähentämiseksi noudetaan tarkasti -lääkärin määräämää annosta ja aikataulua, -seurataan säännöllisesti lääkärin määräämiä verikokeita, -seurataan ravitsemusta ja nesteytystä, -tarkkaillaan oireita (hengästyminen, verenvuodot, mustelmat, kuume, pahoinvointi, oksentelu). Lääke säilytetään lukollisessa kaapissa. Lääke antaa vain sairaanhoitaja.

	-elämäntapaan liittyvät tekijät (ravitse- mustila, infektioriski ja alkoholin käyttö), -hoitoon liittyvä altistaminen (pitkäkes- toinen hoito, useiden sytotoksisten lääkkeiden yhdistäminen). Mikäli lääke annetaan väärin, otetaan yhteyttä syöpälääkäriin tai päivystyk- seen, myös Myrkytystietokeskukseen puh. 0800 147 111.	
Norspan 5mg (opioidi)	Liian suuri annos lisää opioidien vaiku- tusta (hengityslama, uneliaisuus, pa- hoinvointi, sekavuus). Vakavassa ta- pauksessa hengenvaarallinen yliannos- tus. Jos laastari asetetaan väärään koh- taan, kipulääkevaikutus jää liian hei- koksi. Jos iho on vaurioitunut, tulehtu- nut tai öljyinen, imeytyminen muuttuu ja vaikutus jää epätasaiseksi. Laastaria ei saa koskaan leikata tai puristaa, koska äkillinen suuri lääkepitoisuus ve- ressä aiheuttaa yliannostusta. Ennen uuden laastarin laittamista on poistettava vanha laastari, muuten ai- heuttaa yliannosten riski (hengenvai- keudet ja sekavuus). Jos laastari altis- tuu kuumuudelle, lääke imeytyy nope- ammin ja voi aiheuttaa yliannostuksen oireita (huimaus, hidas hengitys). Jos laastari annetaan väärin, konsultoi- daan lääkäriä tai soitetaan välittömästi 112.	-Käytetään laastaria vain lääkärin määrää- män annoksen mukaan. -Ei saa käyttää useampaa laastaria samaan aikaan ilman ohjeita. -Vaihdetaan laastaria tismalleen 7 päivän välein. -Laastari laitettaessa valitaan oikea kiinni- tyskohta eli puhtaana, kuivana ja ehjänä ihoon (olkavarsi, rintakehä tai selkä) koh- taan; vältetään vaurioitunutta tai tulehtu- nutta ihoa. Vaihetaan joka kerta eri kiinni- tyspaikka, jotta iho ei ärsyynny. -Poistetaan vanha laastari ennen uuden laittamista. Hävitetään vanha laastari turvallisesti riski- jäteastiaan ja palautetaan apteekkiin. Turvallinen annostelu varmistetaan seuraa- villa keinoilla: -noudetaan tarkasti lääkärin määräystä -seurataan annosteluväliä (kerran 4 päivän välein) -tarkistetaan kiinnityspaikka -vältetään liiallisen lääkeaineen vapautu- mista (ei saa leikata, taitella, purista; ei saa altistaa kuumalle) -seurataan oireita ja haittavaikutuksia. Lääke säilytetään lukollisessa kaapissa.

Liite 4. Lääkehoidon käytännöt sosiaalipalveluissa -ohje

[Lääkehoidon käytännöt sosiaalipalveluissa-signed-2.pdf](#)

